

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Konuşma Kaygılarının İncelenmesi (Gaziosmanpaşa Üniversitesi Örneği)*

Adem İŞCAN¹, Beytullah KARAGÖZ²

Geliş Tarihi: 15.03.2016

Kabul Ediliş Tarihi: 28.11.2016

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, Türkçe Öğretmenliği lisans öğrencilerinin konuşma kaygı düzeylerini belirlemektir. Veri toplama aracı olarak Sevim'in (2012) geliştirdiği "Öğretmen Adaylarına Yönelik Konuşma Kaygısı Ölçeği" kullanılmıştır. Çalışmaya 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Gaziosmanpaşa Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği bölümü öğrencilerinden 200 kişi katılmıştır. Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler frekans ve yüzde hesaplamasıyla çözümlenerek yorumlanmıştır. Bulgulara göre, öğrencilerin konuşmacı odaklı kaygı düzeylerinin genel olarak yüksek olduğu, bu sonucun çıkmasında öğrencilerin özellikle alan bilgilerini yetersiz hissetmelerinin, özgüven eksikliğinin ve topluluk karşısında konuşma konusunda yeterince pratik yapmalarının etkisi olduğu görülmüştür. Yine araştırma sonucuna göre öğrencilerin çevre odaklı ve konuşma psikolojisi kaygı düzeylerinin düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlardan hareketle konuşma kaygısının azaltılması konusunda çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar sözcükler: Kaygı, konuşma, konuşma kaygısı.

A Study on Speech Anxiety of Turkish Language Teacher Candidates (Example of Gaziosmanpaşa University)

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine the speech anxiety levels of undergraduate students in the department of Turkish Language Teaching. "Speech Anxiety Scale on Teacher Candidates" developed by Sevim (2012) has been used as the data collection tool. 200 people being the students in the department of Turkish Teaching in Gaziosmanpaşa University in 2015-2016 school year has participated in the study. Descriptive survey model has been used in the study. The data attained from the study have been interpreted by analyzing with the frequency and percentage calculation. According to the findings; it has been observed that the speaker-oriented anxiety levels of the students are generally high and the fact that they feel themselves insufficient especially in terms of the expertise in their field, they lack confidence and they do not make enough practice in the issue of giving a speech in front of a society have an impact on the occurrence of this result. Again; according to the results of the study, it has been detected that the environment-oriented and speech psychology anxiety levels of the students are at a lower level. As a result of these results; various suggestions have been made in the issue of decreasing the speech anxiety.

Keywords: Anxiety, speech, speech anxiety.

¹ Doç. Dr., Gaziosmanpaşa Üniversitesi, e-posta: adem.iscan@gop.edu.tr

² Yrd. Doç. Dr., Gaziosmanpaşa Üniversitesi, e-posta: beytullah.karagoz@gop.edu.tr

GİRİŞ

Dil insanlar arasında anlaşmayı, duygu ve düşünce alışverişini sağlayan, bilinmeyen bir zamanda, bilinmeyen bir biçimde oluşan, ait olduğu toplumu her yönüyle ifade eden, işaret ettiği varlık ve kavramlarla arasında doğrudan bir ilişki bulunmayan nedensiz ses sembollerinin oluşturduğu, yaşayan ve doğal bir sistemdir (Bayraktar 2014). Saussure (1985) dili “işaretler ve göstergelerden oluşmuş bir sistem” olarak adlandırır. Aksan (1999) ise Anlambilim adlı eserinde, dil için “sözlü ve yazılı olarak iletişimde kullandığımız, doğduğumuzda hazır bularak edinmeye başladığımız, doğrudan doğruya insana özgü, çok güçlü, büyümlü bir düzen, düşünme ve düşünülünü aktarma dizgesi” der.

Dil, toplum içinde bir arada yaşayan insanların birbirleriyle diyalog kurabilmesini, canlı bir varlık olarak kültürlerini gelecek kuşaklara aktarabilmesini sağlar. Dizgeli bir yapı olan dil, okuma, yazma, konuşma, dinleme gibi tüm öğrenme süreçlerinin odağında yer alarak kişinin toplumsal bir varlık olabilmesinde önemli bir rol oynamaktadır (Sevim ve Gedik 2014). Bu bütüncül ilişkiler ağı içerisinde edinilen dil becerileri, bireylerin ana dillerindeki yeterliliğini belirler. Öyle ki, bireyler anlam evrenlerini bu ilişkiler zinciri içinde edinir ve onu anlama ve anlatma becerileri doğrultusunda geliştirirler (Adalı 1983). Söz konusu öğrenme süreçleri içerisinde en başta gelen beceri, konuşmadır.

Konuşma en aşağı iki kişinin yaptıkları işi, düşündüklerini, cümle dediğimiz kalıplar içerisinde şu veya bu şekilde, fakat daima ses hâlinde birbirlerine anlatmalarının, kalplerini dökmelerinin, içlerini boşaltmalarının adıdır (Üçok 2004). Konuşma, insanın öteki insanlarla ilişkilerini sürdürebilmesi için en çok gereksinim duyduğu ve yararlandığı önemli bir etkinliktir. İnsanlar arasındaki iletişim, özellikle günümüzde, büyük oranda konuşma aracılığıyla gerçekleşir (Gündüz 2007). Emin Özdemir “konuşma[nın] dilsel ve iletişimsel bir etkinlik, düşüncelerin ve duyguların görülür ve işitilebilir simgeler (kelimeler) aracılığıyla düzenli bir biçimde bizi dinleyenlere ilet[ilme] işi” olduğunu bildirir (1992). Nalncı (2000) yaptığı bir araştırmada kişilerin bir günün % 50 ile % 80’lik zaman diliminde iletişim hâlinde olduklarını ve bu zamanın % 45’ini dinleyerek, % 30’unu konuşarak, % 16’sını okuyarak, % 9’unu ise yazarak geçtiklerini saptamıştır. Bununla bağlantılı biçimde “öğrenmenin oluş[abilmesi], etkili bir iletişimin varlığına, etkili bir iletişimin varlığı ise öğretim dilini etkili biçimde kullanmaya bağlıdır” (Tekin 1980).

Bireysel ve toplumsal hayatta önemli bir yer tutan konuşma; insanın okul ve iş hayatında başarı ya da başarısızlığını belirleyen etmenlerden de biridir. Bireyin diğer insanlarla dil yoluyla kurduğu iletişimin bir boyutunu oluşturan konuşma, bir duygu ve düşünce alışverişidir. Bu anlamıyla, bireyler arasındaki yaşantıların paylaşılması sürecidir. Çağımızda da demokratik hayatı oluşturmada bir etken olduğu gibi, demokratik bir toplumda vazgeçilmeyecek en temel bireysel hak ve görevdir (Temizyürek 2007). Çocuklar dil öğrenme sürecinde önce dinlemeyi

ardından konuşmayı öğrenirler. Evde, okulda ve sosyal ilişkilerde dili kullanırlar. Çocuklar konuşarak gördüklerini, düşündüklerini ve hissettiklerini anlatır, çeşitli konuşma biçimleriyle düşünme ve anlama becerilerini geliştirirler. Bu yolla görüş, düşünce, duygu ve sorunlar başkalarına aktarılarak paylaşılmaktadır. Bu süreçte dil, düşünce, duygu, ses, beyin ve konuşma organları yer almakta ve bir dizi karmaşık işlem yapılmaktadır. Bunlardan birinin eksikliği ya da yetersizliği çeşitli konuşma kusurlarına neden olmaktadır (Güneş 2014).

Büyük Türkçe Sözlük (2005) kaygıyı, üzüntü, endişe duyulan düşünce, tasa; genellikle kötü bir şey olacaktı düşünceyle ortaya çıkan ve sebebi bilinmeyen gerginlik duygusu olarak adlandırır. Günlük dilde kaygı kavramı daha çok endişe yerine kullanılırken Türkiye’de psikiyatri uzmanları bunun yerine orijinal terimi (anxiety), Türkçeye “anksiyete” biçiminde aktarmakta ve bu şekilde kullanmayı tercih etmektedirler. Kaygı; üzüntü, sıkıntı, korku, başarısızlık duygusu, acizlik, yargılanma gibi heyecanların birini veya birçoğunu içerebilen, sorunun ne olduğunu bilmeksizin duyulan belli belirsiz bir korkudur. Bireylerin bir kere ya da birden fazla yaşadığı kaygı başka bir ifadeyle tedirginlik, kişinin kendini, şüpheli ve gergin hissetmesine neden olur (Dağ 1999; Ünlü 2001; Woolfolk 2007’den akt. Melanlıoğlu ve Demir 2014). Anksiyete (kaygı), kalp hızı, terleme, kas gerginliği, ya da hızlı solunum artışı olarak fizyolojik değişiklikler ile ilişkilidir. Anksiyete sinir sistemindeki semptomik deşarjı artırır (Barlow 2001’den akt. Kim, Kim & Jung 2012).

Kaygının iki türü söz konusudur: Durumluk ve sürekli kaygı. Durumluk kaygı, “çevre şartlarına bağlı bir streten dolayı ortaya çıkan, çoğunlukla mantıklı sebeplere bağlı, başkalarınca da nedeni anlaşılabilen ve genellikle her bireyin yaşadığı geçici duruma bağlı bir kaygı biçimi” anlamına gelir. Sürekli kaygı ise, “stres yaratan durumun tehlikeli ya da tehdit edici olarak algılanması ve bu tehditlere karşı, durumluk duygusal reaksiyonların frekansının ve yoğunluğunun artması ve süreklilik kazanması” olarak tanımlanır (Öner ve Le Compte 1998; Özgüven 2000’den akt. Yaman 2014).

Bir görüşe göre de “kaygı, bireyin hayatındaki her duygu gibi yaşam sürdürülebilirliği açısından yaşanılması gereken bir duygudur” (Aşılıoğlu ve Özkan 2013). Bu durum özellikle beceriye yönelik kaygılarda geçerlidir. Çünkü beceri tekrarlar geliştirilen ve süreklilik isteyen bir özellik gösterir. Diğer becerilerde olduğu gibi konuşma becerisinde de aynı durum söz konusudur. Konuşma kaygısı düşük olan öğrencilerin konuşmaya karşı olan tutumlarının olumlu olduğu, konuşma konusunda kendilerine güvendikleri ve konuşma etkinliklerinden hoşlandıkları söylenebilir (Melanlıoğlu ve Demir 2014).

Özellikle işisel uygulama içeren mesleki alanlarda kaygı durumu, çoğunlukla merak edilen ve araştırılan bir konudur. Performans kaygısı, mesleki kaygı, sınav kaygısı ve benzeri pek çok kaygı çeşidi araştırmalara temel olmaktadır (Temiz 2015). Dil öğretiminde ise kaygı; okuma, konuşma, yazma ve dinleme kaygısı olarak ortaya çıkar. Gündelik yaşamda ve iş ortamında en çok karşılaşılanı

konuşma kaygısıdır. Konuşma kaygısı öylesine güçlü bir kaygı durumudur ki zaman zaman son derece donanımlı, kültürlü, karşılıklı konuşmalarda son derece başarılı insanların bile topluluk önünde konuşurken ciddi anlamda korku yaşadıkları gözlenebilmektedir (Gürzap 2010).

Türkçe öğretmenleri öğrencilerin konuşma becerisini geliştirme bağlamında kilit rol oynarlar. Öğrencilere modern yaşamın iletişim donanımlarına sahip olmayı, çevresiyle pozitif ilişkiler geliştirebilmeyi öğretmek Türkçe öğretmenlerinin öncelikle sorumlulukları arasındadır. Bu gerekçeyle Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygı durumları araştırılmak istenmiş, araştırmada “Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygıları ne düzeydedir?” soruna yanıt aranmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, Türkçe Öğretmenliği lisans öğrencilerinin konuşma kaygı düzeylerini belirlemektir.

Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışma tarama modelinde, betimsel bir çalışmadır. Karasar'a (2008) göre betimsel araştırmalar, var olan bir durumun olduğu gibi betimlenmeye ve araştırma konusu olan bireylerin kendi koşulları içerisinde tanımlanmaya çalışıldığı araştırmalardır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada Türkçe Öğretmenliği bölümü öğrencilerinin konuşma kaygılarına yönelik veri elde etmek için Sevim (2012) tarafından geliştirilen “Öğretmen Adaylarına Yönelik Konuşma Kaygısı Ölçeği” kullanılmıştır. Bu ölçek, konuşma kaygılarını ölçmeyi hedefleyen olumsuz önermeler de içeren 20 maddeden oluşmaktadır. Ölçek maddeleri her zaman: 5, çoğu zaman: 4, bazen: 3, çok az: 2 ve hiçbir zaman: 1 olarak puanlanmıştır. Ölçeğin Alpha güvenirlik katsayısı, 91 olarak belirlenmiştir. Ölçek öğretmen adaylarına araştırmacı tarafından uygulanmış olup, elde edilen veriler istatistiksel analizleri yapılarak yorumlanmıştır. Veri toplama aracı için Sevim’le irtibata geçilmiş ve ölçeğin kullanımı konusunda sözlü olarak izin alınmıştır. %27 alt ve %27 üst grupların madde puan ortalamaları arasındaki fark bağımsız örneklemelerde t-testi ile sınanmış ve elde edilen değerlerden yola çıkılarak gruplar arasında anlamlı bir farklılığın olduğu anlaşılmıştır. Bu değerler ise ölçeğin aynı zamanda iç tutarlık yönünden de güvenilir olduğunu ifade eder (Sevim 2012). Bu ölçek araştırmacılar tarafından öğretmen adaylarına uygulanmış, ölçekten elde edilen veriler istatistiksel analiz tabii tutularak değerlendirilmiştir. Ölçeğin güvenirlik değerleri bu araştırma için incelenmiş, Alpha güvenirlik katsayısı ise, 70 olarak bulunmuştur.

Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Gaziosmanpaşa Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü'nde okuyan öğretmen adayları oluşturmaktadır. Katılımcıları tanımlayıcı istatistikler aşağıda verilmiştir.

		f	%
Cinsiyet	K	118	59
	E	82	41
Toplam		200	100

Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Araştırmada ölçek aracılığıyla elde edilen veriler, frekans ve yüzde hesaplamasıyla çözümlenerek yorumlanmıştır.

BULGULAR ve YORUM

Araştırmanın bu bölümünde öğrencilerin ölçekte yer alan maddelere verdikleri yanıtlar ve bu yanıtlara katılım düzeylerinden hareketle maddeler üzerinden yorumlar yapılmıştır. Öğrencilerin ölçek maddelerine verdikleri yanıtların frekans ve yüzde değerleri tablolarda verilmiştir.

Tablo 1. *Konuşmacı Odaklı Kaygı Alt Boyutu*

No	Madde		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1	Konuşurken beden dilini kullanmaktan çekinirim.	f	86	50	50	8	6
		%	43	25	25	4	3
2	Konuşurken muhababımın gözlerine bakmaktan çekinirim.	f	56	64	60	16	4
		%	28	32	30	8	2
3	Önümde bir metin olmadan konuşmak bende kaygı uyandırır.	f	40	60	70	28	2
		%	20	30	35	14	1
4	Sempozyum, panel, konferans vb. etkinliklerde konuşma düşüncesi beni gerer.	f	24	42	54	56	24
		%	12	21	27	28	12
5	Konuşma konuma farklı açılardan yaklaşmadığım düşüncesi beni endişelendirir.	f	24	64	76	30	6
		%	12	32	38	15	3
6	Konuşurken canlı ve coşkulu davranmayı beceremem.	f	42	68	56	28	6
		%	21	34	28	14	3
7	Kendimi dinleyicilerin gözünden görme ve eleştirme düşüncesi beni rahatsız eder.	f	52	66	48	24	10
		%	26	33	24	12	5
8	Konuşma hızımı iyi ayarlayamadığım zaman elim ayağıma dolaşır.	f	36	58	68	34	4
		%	18	29	34	17	2
9	Topluluk önünde konuşmaktan korkarım.	f	46	44	66	32	12
		%	23	22	33	16	6
10	Konuşurken zihnimdekileri tam olarak karşılayacak sözcükleri ve cümleleri kullanmada sıkıntı yaşarım.	f	30	70	66	26	8
		%	15	35	33	13	4
11	Herhangi bir tartışma ortamında söz alarak konuşmaya katılmaktan çekinirim.	f	48	52	70	24	6
		%	24	26	35	12	3

Tablo 1 incelendiğinde, *“Konuşurken beden dilini kullanmaktan çekinirim.”* maddesine öğrencilerin % 68’inin katılmadığı görülmektedir. Bu yanıtlara göre öğretmen adaylarının konuşma sırasında beden dillerini kullanmaktan çekinmedikleri ve bu konuda kaygı düzeylerinin düşük olduğu söylenebilir.

“Konuşurken muhatabının gözlerine bakmaktan çekinirim.” maddesine öğrencilerin % 60’ının katılmadığını görmekteyiz. Buna göre öğrencilerin konuşma sırasında sağlıklı bir sözlü iletişimin en temel unsurlarından olan konuşanla muhatabı arasındaki göz temasından çekinmedikleri ve bu konuda kaygı düzeylerinin düşük olduğu ifade edilebilir.

“Önümde bir metin olmadan konuşmak bende kaygı uyandırır.” maddesine öğrencilerin % 50’sinin katılmadıklarını tespit etmek mümkündür. Buna göre öğrencilerin önlerinde metin olmadan bir nevi hazırlıksız konuşma yapacak olmalarının bu konuda kısmen de olsa kaygı düzeylerini arttırdığı belirtilebilir.

“Sempozyum, panel, konferans vb. etkinliklerde konuşma düşüncesi beni gerer.” maddesine öğrencilerin sadece % 33’ünün katılmadığı görülmektedir. Bu veriden hareketle, sempozyum, panel ya da konferans gibi büyük gruplar karşısında yapılacak konuşmanın öğrencilerin bu konudaki kaygı düzeylerini arttırdığı söylenebilir.

“Konuşma konuma farklı açılardan yaklaşmadığım düşüncesi beni endişelendirir.” maddesine öğrencilerin % 44’ü katılmadığını belirtmiştir. Burada öğrencilerin konuşma konusu ile ilgili bilgi birikimlerini ya da alan bilgilerini yetersiz olarak görmelerinin kaygı düzeylerini arttırdığı bulgusuna ulaşılabilir.

“Konuşurken canlı ve coşkulu davranmayı beceremem.” maddesine öğrencilerin % 55’i katılmadığını belirtmiştir. Bu veriye göre, konuşma sırasında öğrencilerin yeri geldiğinde canlı ve coşkulu davranışlar gösterdiğini, bu konuda özgüvenlerinin yerinde olduğunu, kaygı düzeylerinin ise düşük olduğunu söylemek mümkündür.

“Kendimi dinleyicilerin gözünden görme ve eleştirme düşüncesi beni rahatsız eder.” maddesine öğrencilerin % 59’unun katılmadığı belirlenmiştir. Buna göre öğrencilerin konuşma sırasında dinleyicilerce eleştirilme korkusu taşımadıkları ve bu konuda kaygı düzeylerinin düşük olduğu sonucuna ulaşılabilir.

“Konuşma hızımı iyi ayarlayamadığım zaman elim ayağıma dolaşır.” maddesine öğrencilerin % 47’sinin bu görüşe katılmadığı görülmektedir. Söz konusu veri doğrultusunda, konuşma hızının iyi ayarlanamaması öğrencilerin kaygı düzeyini artırıcı bir etken olarak değerlendirilebilir.

“Topluluk önünde konuşmaktan korkarım.” maddesine öğrenciler % 45’lik oranda katılmadıklarını ifade etmektedirler. Bu çerçevede topluluk önünde konuşma durumunun öğrencilerin kaygı düzeyini yükselten bir faktör olarak açıklık kazandığını söylemek yerindedir.

“Konuşurken zihnimdekileri tam olarak karşılayacak sözcükleri ve cümleleri kullanmada sıkıntı yaşıyorum.” maddesine öğrencilerin % 50’ si katılmadığını bildirir. Bu tabloya göre öğrencilerin söz varlığının kısmen yetersiz olması konuşma sırasında kaygı düzeylerini arttırır.

“Herhangi bir tartışma ortamında söz alarak konuşmaya katılmaktan çekinirim.” maddesine öğrencilerin % 50’sinin katılmadığını görmekteyiz. Bu husus gözetildiğinde öğrencilerin tartışmada söz alma konusunda kısmen çekingen oldukları, bunun da kaygı düzeylerini yükselten bir etken olduğu ifade edilebilir.

Sevim'e (2012) göre ölçeğin ilk 11 maddesi konuşmacı odaklı kaygı düzeyini göstermektedir. Bu verilere göre öğrencilerin konuşmacı odaklı kaygı düzeylerinin genel olarak yüksek olduğunu söylemek mümkündür. Bu sonucun çıkmasında öğrencilerin özellikle alan bilgisi özyeterlilik inançlarının düşük olmasının, özgüven eksikliğinin ve topluluk karşısında konuşma konusunda yeterince pratik yapmamalarının etkisi olduğu söylenebilir.

“Tanımadığım insanların karşısında konuşmaktan utanırım.” maddesine öğrencilerin % 56’ sının katılmadığı görülmektedir. Bu bulguya göre öğrenciler tanış olmadığı kişilerle konuşma hususunda rahat bir konumdadırlar ve konuya ilişkin kaygı düzeyleri düşük düzeydedir.

“Bir konu hakkında aniden konuşmam istendiğinde kaygılanırım.” maddesine öğrencilerin % 40’ ı katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu bulgu, öğrencilerin kendilerinden aniden konuşması istenmesi durumunda kaygılandıklarını ortaya koyar.

“Karşı cinsten biriyle konuşurken heyecanlanırım.” maddesine öğrencilerin % 61’ inin katılmadığı belirtilebilir. Bu durumda öğrencilerin karşı cinsten biriyle konuşma durumunda rahat oldukları, bu konuda kaygı düzeylerinin düşük düzeyde olduğu ifade edilebilir.

“Öğretmen ya da amirimle konuşmam gerektiğinde kendimi kaygılı hissederim.” maddesine öğrenciler % 58’lik bir oranda katılmamaktadır. Bu durumda öğrencilerin öğretmen ya da amirleriyle konuşmaları gerektiğinde rahat bir tavra sahip oldukları, bu konuda kaygı düzeylerinin düşük olduğu söylenebilir.

“İyi tanımadığım biriyle telefonda konuşurken kendimi gergin hissederim.” maddesine öğrencilerin % 60’ının katılmadığı ifade edilebilir. Bu veri ışığında, öğrencilerin iyi tanımadıkları kişilerle telefonda konuşurken kendilerini rahat hissettikleri ve bu hususta düşük bir kaygı düzeyine sahip olduklarını tespit etmek mümkündür.

“Otorite pozisyonunda olan birisiyle konuşurken kendimi kaygılı hissederim.” maddesine öğrencilerin % 51’ i katılmadığını ifade etmiştir. Bu bulgudan hareketle öğrencilerin otorite pozisyonundaki kişilerle konuşurken kısmen de olsa kaygılandıkları bulgusuna ulaşılabilir.

Tablo 2. Çevre Odaklı Kaygı Alt Boyutu

No	Madde		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12	Tanımadığım insanların karşısında konuşmaktan utanırım.	f	58	54	50	28	10
		%	29	27	25	14	5
13	Bir konu hakkında aniden konuşmam istendiğinde kaygılanırım.	f	26	54	72	38	10
		%	13	27	36	19	5
14	Karşı cinsten biriyle konuşurken heyecanlanırım.	f	64	58	56	18	4
		%	32	29	28	9	2
15	Öğretmen ya da amirimle konuşmam gerektiğinde kendimi kaygılı hissederim.	f	44	72	52	24	8
		%	22	36	26	12	4
16	İyi tanımadığım biriyle telefonda konuşurken kendimi gergin hissederim.	f	56	64	52	22	6
		%	28	32	26	11	3
17	Otorite pozisyonunda olan birisiyle konuşurken kendimi kaygılı hissederim.	f	42	60	58	30	10
		%	21	30	29	15	5

Sevim'e (2012) göre ölçeğin 12-17. maddeleri çevre odaklı kaygı düzeyini göstermektedir. Tablo 2'nin verilerine göre öğrencilerin çevre odaklı kaygı düzeylerinin düşük düzeyde olduğu söylenebilir. Ayrıca bu sonuçtan hareketle öğrencilerin çevreleriyle iyi iletişim kurdukları sonucuna varılabilir.

“Konuşurken bana ayrılan sürenin yetmeyeceğinden korkarım.” maddesine öğrencilerin % 63' ünün katılmadığını görmekteyiz. Bu madde uyarınca öğrencilerin konuşma süresinin yetmemesi konusunda kaygılanmadıkları ve bu durumda kaygı düzeylerinin düşük düzeyde olduğunu söylemek mümkündür.

“İnsanlara kendimle ilgili konulardan bahsederken utanırım.” maddesine öğrenciler % 61'lik bir oranda katılmamaktadır. Bu husus gözetildiğinde öğrencilerin kendisiyle ilgili konulardan bahsederken çekinmedikleri, özgüven sahibi oldukları ve bu konuda kaygı düzeylerinin düşük düzeyde olduğu belirtilebilir.

“Konuşurken sözümün kesilmesi bende endişe uyandırır.” maddesine öğrencilerin % 53'ünün katılmadığı belirlenebilir. Bu veriye göre öğrencilerin konuşurken sözlerinin kesilmesi durumunda fazla endişe duymadıkları dolayısıyla bu konuda kaygı düzeylerinin yüksek olmadığını söylenebilir.

Tablo 3. Konuşma Psikolojisi Alt Boyutu

No	Madde		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
18	Konuşurken bana ayrılan sürenin yetmeyeceğinden korkarım.	f	56	70	56	10	8
		%	28	35	28	5	4
19	İnsanlara kendimle ilgili konulardan bahsederken utanırım.	f	70	52	50	18	10
		%	35	26	25	9	5
20	Konuşurken sözümün kesilmesi bende endişe uyandırır.	f	40	66	40	34	20
		%	20	33	20	17	10

Sevim (2012) ölçeğinin 18-20 maddeleri konuşma psikolojisi kaygı düzeyini temsil etmektedir. Tablo 3 incelediğinde öğrencilerin konuşma psikolojisi kaygı boyutlarının düşük düzeyde olduğunu tespit etmek mümkündür.

TARTIŞMA

Türkçe öğretmen adaylarının konuşma kaygısının Gaziosmanpaşa Üniversitesi örneğinde incelenmeye çalışıldığı bu çalışmada, öğrencilerin konuşmacı odaklı kaygı düzeylerinin genel olarak yüksek olduğu, bu sonucun çıkmasında öğrencilerin özellikle alan bilgilerini yetersiz hissetmelerinin, özgüven eksikliğinin ve topluluk karşısında konuşma konusunda yeterli pratiğe sahip olmamalarının etkisi olduğu söylenebilir. Ayrıca araştırma sonucuna göre öğrencilerin çevre odaklı ve konuşma psikolojisi kaygı düzeylerinin düşük düzeyde olduğu bulgulanabilir.

Alan yazında hem üniversite öğrencilerinin hem de ortaöğretim öğrencilerinin konuşma kaygıları ya da konuşma sorunlarına ilişkin çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Çalışma konumuz üniversite öğrencilerine yönelik olduğundan bu çalışmanın sonuçları üniversite öğrencilerine yönelik yapılan konuşma kaygısı ve sorunlarına ilişkin çalışmalarla karşılaştırılacaktır.

Akkaya (2012) tarafından öğretmen adaylarının konuşma sorunlarına ilişkin yapılan araştırmada topluluk karşısında heyecanlanma, öğretmen adaylarının en çok ifade ettiği konuşma sorunu olarak tespit edilmiştir. Bunun dışında, topluluk karşısında kendini rahat hissetmeme, gülme, korkma, çekinme, jest ve mimiklerini kontrol edememe, kekeleme, terleme, titreme gibi psikolojik birçok konuşma yetersizliği ve bozukluğu da öğretmen adaylarında bulunan konuşma sorunları arasındadır. Bu çalışmada da topluluk karşısında konuşma, öğrencilerin konuşma kaygı düzeyini arttıran önemli bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır.

Arslan (2012) tarafından üniversite öğrencilerinin “topluluk karşısında konuşma” konusuna ilişkin görüşlerinin incelendiği çalışmada da öğrencilerin büyük çoğunluğunun topluluk karşısında konuşmak istediği fakat Türkçeye hâkim olunmaması, Türkçenin sonradan öğrenilmesi, yanlış veya eksik bilgi verme korkusu, dinleyicilerin alaycı davranışları, özgüven eksikliği, utangaç mizaç, diksiyon problemleri, anlaşılma endişesi gibi çeşitli sebeplerden dolayı ellerine fırsat geçse bile topluluk karşısında konuşmadıkları veya topluluk karşısında konuşmayı gerektiren görevlerden kaçındıkları belirlenmiştir. Yine bu konuyla ilgili olarak Sevim ve Varışoğlu (2012) tarafından yapılan başka bir çalışmada ise, öğretmen adaylarının konuşma becerisiyle ilgili belirtmiş oldukları sorunlar arasında “diksiyon bozukluğu ve ağız özellikleriyle konuşma, etkisiz konuşma, kuralsızlık ve anlatım bozuklukları, iletişimsizlik, söz dağarcığının az olması” gibi maddeler, diğer maddelere oranla daha fazla dile getirilmiştir. Öğrencilerin konuşma konusu ile ilgili bilgi düzeylerini yetersiz hissetmeleri ve söz varlıklarının kısmen dar olmasının konuşma kaygılarını arttıran nedenler olduğu söylenebilir.

Katrancı'nın (2014) "Öğretmen Adaylarının Konuşma Becerisine Yönelik Öz Yeterlik Algıları" başlıklı araştırmasında, öğretmen adaylarının topluluk önünde konuşma alt boyutundaki öz yeterlik algılarının orta düzeyde olduğu belirtilmiştir. Yine Katrancı'nın (2014) aktarımıyla Çiftçi ve Taşkaya (2010), Yılmaz ve Çimen (2008), Pehlivan Baykara, (2005) ve Günay'ın (2003) yaptıkları çalışmalarda öğretmen ve öğretmen adaylarının iletişim becerisi düzeylerine ilişkin algılarının yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. Yürüttüğümüz bu çalışma sonucunda öğrencilerin çevre odaklı kaygı düzeylerinin düşük olduğu dolayısıyla çevreleriyle iyi iletişim kurdukları yargısına ulaşılabilir.

Mert'in (2015) yürüttüğü "Türkçe Öğretmeni Adaylarının Konuşma Kaygılarına İlişkin Bir İnceleme" başlıklı araştırmanın sonuçlarına göre Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygı düzeylerinin zayıf olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmada da öğrencilerin çevre odaklı ve konuşma psikolojisi kaygı düzeylerinin düşük olduğu görülmüştür.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Öğretmenlerin eğitim-öğretim sürecinde en çok kullandıkları dil becerisi konuşmadır. Dolayısıyla konuşma becerisiyle ilgili yaşanan sorunlar beraberinde başarısızlığı getirecektir. Yapılan çalışmalarda da konuşmayla ilgili karşılaşılan sorunların başında konuşma kaygısının geldiği görülmektedir.

Konuşma kaygısının giderilmesi için öncelikle yapılacak iş öğrencilerin ya da öğretmen adaylarının konuşma kaygı düzeylerinin artmasına neden olan korkularıyla ilgili farkındalık oluşturmaktır. Bu gerçekleştirilirse öğrenciler kaygı uyandıran bu olumsuz davranışlardan kaçmak yerine bunlarla başa çıkma yolunu seçeceklerdir. Ayrıca, öğrenme ve öğretme psikolojik bir süreç olduğundan eğitimcilerin öğrenme- öğretme sürecine öğrencilerin psikolojik niteliklerini belirleyerek başlamaları, öğrencilerin konuşma kaygı düzeyini azaltacak ve beraberinde başarıyı getirecektir.

Topluluk karşısında konuşma kaygısının azaltılması için öğrencilerin eğitimcilerce daha çok motive edilmesi, değişik etkinliklerle bu konuda pratik yapılarak konuya olan hâkimiyet ve alan bilgisinin önemi ile ilgili bilinçlendirilmeleri sağlanabilir. Söz varlığını geliştirmede iyi bir okur ve dinleyici olmanın çok önemli olduğu konusunda öğrencilerde farkındalık oluşturularak konuyla ilgili çalışmalara ağırlık verilmelidir.

KAYNAKLAR

- Adalı, O. (1983). *Ana dili olarak Türkçe öğretimi*. Türk Dili, Dil Öğretimi Özel Sayısı, s. 379-380.
- Akkaya, A. (2012). Öğretmen adaylarının konuşma sorunlarına ilişkin görüşleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9/20, 405-420.
- Aksan, D. (1999). *Anlambilim*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Arslan, A. (2012). Üniversite öğrencilerinin "topluluk karşısında konuşma" ile ilgili

- çeşitli görüşleri (Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Örneği). *Turkish Studies*, 7/3, 221-231.
- Aşlıoğlu, B. ve Özkan, E. (2013). Ortaokul öğrencilerinin yazma kaygılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi: Diyarbakır örneği. *The Journal Of Academic Social Science Studies-Jasss*, 6 (6), 83-111.
- Bayraktar, N. (2006). *Dil bilimi*. İstanbul: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Demir, T. ve Melanlıoğlu, D. (2014). Ortaokul öğrencileri için konuşma kaygısı ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 47(1), 103-124.
- Gündüz, O. (2007). İlköğretimde Türkçe Öğretimi. Ahmet Kırkkılıç ve Hayati Akyol (Ed.), *Konuşma eğitimi* (s. 93-133). Ankara: Pegem A Yayınları.
- Güneş, F. (2014). *Türkçe öğretimi (3. Baskı)*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Gürzap, C. (2010). *Söz söyleme ve diksiyon*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Katranacı, M. (2014). Öğretmen adaylarının konuşma becerisine yönelik öz yeterlik algıları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3/2, 174-195.
- Kim, P. Kim, S. & Jung, K. (2012). Electrocardiographic anxiety profiles improve speech anxiety. *Applied Psychophysiology & Biofeedback*, 4/37, 261-267.
- Melanlıoğlu, D. ve Demir, T. (2013). Türkçe öğrenen yabancılar için konuşma kaygısı ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *International Journal Of Social Science*, 6(3), 389-404.
- Mert, E. L. (2015). Türkçe öğretmen adaylarının konuşma kaygılarına ilişkin bir inceleme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8/37, 784-789.
- Nalıncı, A. N. (2000). *Avrupa Birliğine tam üyelik yolunda başarının anahtarı: Yeniden yapılanma*. Ankara: Ümit Yayınları.
- Özdemir, E. (1992). *Güzel ve etkili konuşma*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Saussure, F. D. (1985). *Genel dilbilim dersleri* (Çev. Berke Vardar). Ankara: Birey ve Toplum.
- Sevim, O. (2012). Öğretmen adaylarına yönelik konuşma kaygısı ölçeği: Bir geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Turkish Studies*, 7/2, 927-937.
- Sevim, O. ve Gedik, M. (2014). Ortaöğretim öğrencilerinin konuşma kaygılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED]*, 52, 379-393.
- Sevim, O. ve Varışoğlu, B. (2012). Öğretmen adaylarının temel dil becerilerinde yaşanan sorunlarla ilgili düşünceleri: Atatürk Üniversitesi örneği. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 11(4), 1042-1057.
- TDK (2005). *Büyük Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK Yayınları.
- Tekin, H. (1980). *Okullarımızdaki Türkçe öğretimi*. Ankara: Gül Yayınevi.
- Temizyürek, F. (2007). İlköğretim ikinci kademedeki konuşma becerisinin geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 40/2, 113-131.
- Üçok, N. (2004). *Genel dilbilim (Lengüistik)*. İstanbul: Multilingual.
- Yaman, H. (2014). Ortaokul öğrencilerinin genel kaygı düzeyleri, yazma kaygıları ve Türkçe dersine yönelik tutumları arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(3), 1111-1122.
- Temiz, E. (2015). Pedagojik Formasyon Alan Öğretmen Adaylarının Konuşma Kaygıları, *Turkish Studies*, 10/3, 985-992.

SUMMARY

Language is a living and natural system which provides agreement among people, transaction between sense and thoughts, occurs at an unknown time and form, expresses the society at all points, has direct nonrelational between the entity and concept which it signals, forms sound symbols (Bayraktar 2014). Saussure (1985) call language as “a system which is composed of signs and signifiers”. Aksan (1999) says for language in his semantic work “Language is a transferring system of thinking and being thought which we use it in oral and written communication, we start acquiring by finding ready when we were born and which is a human specific, very strong, a magic pattern.

Speaking is the name of work which is done at least by two people, their thoughts in sentence patterns either this or that way but also is the name of telling , pouring out , unburdening each other in sound patterns (Üçok 2004)

Children firstly learn to listen and then learn to speak. They use language at school, at home and in social relations. By speaking, children tell what they see , think and feel and develop thought and comprehension skills in various speaking forms. In this way, thought, sense ve problems are shared by transferring to others. In this period, there are language, thought, sense, brain ve speaking limbs and various complex process are done. The lack or inadequacy of one of them causes various speaking defects (Güneş 2014).

In daily language, while anxiety concept is used instead of concern, the psychiatrists in Turkey transfers original term (anxiety) to “anksiyete” in Turkish and prefer using it in this way. Anxiety is a shadowy fear which we feel without knowing what the problem is and might include one or most of sadness, distress, fear, failure feeling, such as inability, trial excitements .The anxiety which individuals live once or many times in other words uneasiness cause a person himself/herself feel skeptical or nervous.

There are two kinds of anxiety: state and continious anxiety. State anxiety” It is described as a form of anxiety which arises because of stress depending on environmental condition mostly linked with rational reasons and whose reasons could be understood by others and depending on temporary situation every individual live. Permanent stress is described as a form of anxiety which is perceived as dangerous or threatening stressful situation and against to these threats, increment of intensity and frequency of state emotional reactions and gaining continuity

The anxiety in language teaching arises as reading, speaking, writing and listening anxiety. It is the most faced anxiety in daily life and work place. Speaking anxiety is such a powerful anxiety that it could be observed at times that even fairly successful people had serious fears at quite equipped, cultured conversations (Gürzap 2010).

In studies related to speaking anxiety, It is presented that speaking anxiety is related to speaking tendency and the reaction developed against to speaking has negative effect on speaking qualification and speaking success. It is emphasized that it causes situations such as avoiding speaking, unwillingness to speak for students (Melanlioğlu ve Demir 2013).

It could be stated that the studies in Turkey became parallel to the studies in the world. When the related body of literature is reviewed, it is seen that conducted studies on anxiety are mostly concentrated around written anxiety and speaking anxiety. The studies being talked about is conducted by focusing on undergraduate, secondary, high school students and the students who learn Turkish. Turkish teachers play an important role to develop speaking skills of students. Teaching students how to have communicational equipments of modern life and to be able to develop positive relations around them is Turkish teachers' duty. Turkish teachers must be conscious about effective speaking and students must be equipped with these skills on communication base so this study is specifically focused on candidate teachers of native speaker. There are limited studies related to speaking anxiety among education faculty undergraduate students. This search is conducted to fill this deficiency on the field.

This study is a descriptive study in survey model. According to Karasar (2008), the descriptive studies are the ones in which an existent situation is tried to be described as it is and the individuals subjecting to the study are tried to be defined within their own conditions.

The first 11 items of the scale show the speaker-oriented anxiety level. According to these data, it is possible to say that the speaker-oriented anxiety levels of the students are generally high. It could be said that the low self-sufficiency beliefs of the students especially in the field knowledge, lack of confidence and the insufficient practice in the issue of speaking in front of the society have an impact on the attainment of this result.

Items no. 12-17 of the scale show the environment-oriented anxiety level. According to these data, it could be said that the environment-oriented anxiety levels of the students are in lower level. In addition; based on this result, it could be concluded that the students establish a good communication with their environments.

Items no. 18-20 of the scale represent the anxiety level of speaking psychology. Based on these data, it is possible to detect that the anxiety levels of speaking psychology of the students are in lower levels.

In this study in which the speech anxiety of the Turkish teacher candidates has been tried to be examined in the sample of Gaziosmanpasa University; it could be said that the speaker-oriented anxiety levels of the students are generally high and the feelings of the students regarding insufficiency in the field knowledge,

lack of confidence and insufficient practice in speaking in front of a society have an impact on the attainment of this result. Moreover; according to the results of the study, it could be discovered that the environment-oriented and speech psychology anxiety levels of the students are in lower levels.

The language skill that is used most by the teachers in the educational process is speaking. Therefore, the problems experienced with the speaking skill shall bring failure together with itself. It is seen in the conducted studies that the main problem faced in speech is the speech anxiety.

The action to be primarily taken to make up the speech anxiety is to raise awareness regarding the fears of the students or teacher candidates causing to the increase in their speech anxiety levels. In the event that this is realized, the students shall try to choose the path of struggling with the negative behaviors causing to the anxiety instead of avoiding them. Furthermore; because teaching and learning are psychological processes, the instructors to start the learning-teaching process by determining the psychological qualifications of the students shall decrease the speech anxiety levels of the students and it shall bring the success together with itself.

More motivation of the students by the instructors and raising awareness in the issues of the importance of field knowledge and having a good command of the subject by practicing in this issue with various activities could be provided for the purpose of decreasing the speech anxieties in front of a society. In addition; attention should be focused on the studies related to this issue by raising awareness in the issue that it has vital importance for the students to be a good reader and listener in terms of developing their vocabulary knowledge.